

Efni: Umsögn um drög að breytingu á lögum vegna innleiðingar hringrásarhagkerfisins, S-11/2021 (Drög)

Vísað er til tilkynningar í samráðsgátt stjórnvalda frá 15. janúar sl., þar sem óskað er eftir umsögnum um ofangreind drög að breytingu á lögum vegna innleiðingar hringrásarhagkerfisins.

Með frumvarpinu er stefnt að innleiðingu tilskipana Evrópuþingsins og ráðsins er fjalla um úrgang og innleiðingu hringrásarhagkerfis. Tilskipanirnar hafa ekki verið teknar upp í EES-samninginn en í frumvarpinu kemur fram að rétt þyki að innleiða þær í ljósi þess hversu mikilvægt er að skapa sem fyrst skilyrði fyrir myndun svo kallaðs hringrásarhagkerfis í íslenskri löggjöf í því skyni að ýta undir endurnýtingu og endurvinnslu úrgangs og draga verulega úr myndun hans. Gott samtal hefur verið milli umhverfisráðuneytisins og sambandsins síðasta árið við gerð þessa frumvarps sem og stefnu ráðherra um meðhöndlun úrgangs.

Almennt

Í frumvarpinu má finna margar jákvæðar tillögur og ber þá sérstaklega að nefna aukna framleiðendaábyrgð sem er í samræmi við mengunarbótaregluna en sú regla kveður á um að sá sem valdi mengun bæti umhverfistjón sem af henni hlýst og beri kostnað af því. Í frumvarpinu er bæði lagt til að fjölga þeim vörum er bera framleiðendaábyrgð (úrvinnslugjald) ásamt því að leggja til að framleiðendur standi undir fleiri þáttum við meðhöndlun úrgangs en nú er.

Einnig er lagt til að sveitarfélög innheimti gjöld vegna söfnunar úrgangs á grundvelli reglunnar „Borgaðu þegar þú hendir“ (e. pay-as-you-throw) en fella má þá reglu einnig undir mengunarbótaregluna.

Í megindráttum styður sambandið markmið þessa frumvarps en telur þó mikilvægt að nýtt sé betur það svigrúm er kemur fram í tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins. Einnig telur sambandið nauðsynlegt að gera lagatextann skýrari svo ávallt sé ljóst hver ber ábyrgð hverju sinni sem og hvað sé innifalið í þeirri ábyrgð. Er þá sérstaklega verið að vísa til framleiðendaábyrgðar og ábyrgðar sveitarfélaga þegar kemur að meðhöndlun úrgangs. Hér á eftir verður farið yfir helstu atriði er sambandið telur nauðsynlegt að bætt verði úr áður en frumvarpið verður lagt fyrir Alþingi. Einnig er meðfylgjandi ítarlegri umfjöllun um einstaka atriði ásamt tillögum að breyttum frumvarpstexta. Hafa þarf þó þann fyrirvara á málinu að kostnaðarmat hefur ekki farið fram og afstaða sambandsins mun því að miklu leyti ráðast af því hvernig tekið er í meðfylgjandi athugasemdir. Sambandið áskilur sér einnig rétt til að koma með frekari tillögur og útfærslur með ákveðin atriði þar sem enn er unnið að samráði við sveitarfélög um þetta mál og drög að stefnu ráðherra um meðhöndlun úrgangs

Gildistaka

Samkvæmt frumvarpsdrögum eiga lagabreytingarnar að taki gildi strax 1. júlí nk. en ákvæði um ábyrgð framleiðenda og innflytjenda á tilteknum plastvörum og veiðarfærum á plasti taka ekki gildi fyrr en 1. janúar 2023. Sveitarfélög hafi jafnframt frest til 1. júlí 2023 til að innleiða aðskilda sérsöfnun á pappír og pappa, plasti og málmum og innleiða breytingar á gjaldheimtu.

Að mati sambandsins er skynsamlegra að lögín í heild taki gildi á sama tímapunkti. Ástæður fyrir því eru fyrst og fremst fimm.

Fyrst ber að nefna að söfnun og önnur meðhöndlun úrgangs er flókið úrlausnarverkefni þar sem allt samfélagið er undir og ábyrgð liggur hjá einstaklingum, atvinnulífi og stjórnvöldum. Breytingar á skipulagi sérsöfnunar og meðhöndlun þess úrgangs sem til fellur kallar á vandaðan undirbúning af hálfu sveitarstjórna þar sem reynt getur á útboðsskyldu ásamt ákvörðunum um fjárfestingu og fjármögnun, oft í samstarfi margra sveitarfélaga. Gefa þarf

sveitarstjórnnum tíma til að undirbúa innleiðingu laganna á hagkvæman og raunhæfan hátt. Mikilvægt er því að undirbúningur sé vandaður og allir aðilar gangi í takt með skýra mynd á sínu hlutverki.

Í öðru lagi er ljóst að lykilkáttur í vel heppnuðum breytingum á úrgangsstjórnun er þátttaka íbúa og rekstraraðila. Mikilvægt er því að undirbúa breytta sérsöfnun og gjalddöku í góðu tómi svo hægt sé að fræða íbúa og rekstraraðila um breytingarnar og þeim gefist svigrúm til að meta þarfir sínar út frá magni úrgangs og aðstæðum á hverjum stað. Er óæskilegt að íbúar og rekstraraðilar þurfi að tileinka sér breytingar 1. júlí 2021 og aftur fyrir 1. júlí 2023.

Í þriðja lagi eru sveitarfélög nú þegar með ílát við heimili og oftast með samninga um hirðu úrgangs og aðra meðhöndlun svo dæmi séu nefnd. Það getur verið bæði kostnaðarsamt og tímafrekt að bjóða út innkaup á nýjum ílátum og segja upp eða breyta núgildandi samningum um sérsöfnun. Í raun er ómögulegt að fara í útboð í samræmi við lög um opinber innkaup ef þess gerist þörf til að innleiða breytingar fyrir 1. júlí nk. Sveitarfélög og íbúar landsins mega síst við því í núverandi efnahagsástandi að standa undir óþarfa kostnaði þar sem verið er að flyta óhóflega innleiðingu á evróputilskipunum, sem ekki hafa enn tekið gildi hér á landi.

Í fjórða lagi verður að nefna að eðlilegt er að breytt gjaldheimta haldist í hendur við breytta sérsöfnun við húsvegg. Sambandið vill einnig vekja sérstaka athygli á því að mörg sveitarfélög innheimta gjöld fyrir meðhöndlun úrgangs með fasteignagjöldum sem eru lögð á í byrjun árs og gæti því komið upp óþarfa flækjustig við að innleiða slíkar breytingar um mitt ár.

Að lokum er rétt að taka fram að jafnvel þótt í frumvarpinu komi fram að framleiðendur og innflytjendur eigi að standa straum af kostnaði við sérsöfnun þá hefur kostnaðarhlutdeild úrvinnslugjalds í meðhöndlun sveitarfélaga á meðhöndlun úrgangs ekki skilað sér að neinu marki til sveitarfélaga. Ekki verður séð að Úrvinnslusjóður geti innleitt slíkar breytingar á kostnaðarmódeli sínu fyrir sumarið.

Heilt yfir verður ekki séð að þau rök sem færð eru fram í skýringum með frumvarpinu varðandi það að flyta innleiðingu vegi upp á móti þeim ókostum er því fylgir. Sambandið ítrekar að markmið frumvarpsins eru á flestan hátt jákvæð en nauðsynlegt er að gefa sveitarfélögum svigrúm til að tryggja árangursríka innleiðingu án ónauðsynlegs kostnaðar.

Sambandið leggur því til að gildistöku frumvarpsins í heild verði breytt **í 1. janúar 2024** en þannig gefst svigrúm til árangursríkrar og hagkvæmrar innleiðingar á breytingum er fylgja frumvarpinu.

Kostnaðarmatið þarf að reikna út hvernig er hagkvæmast að innleiða þetta – eins og er þá er hlutdeild framleiðendaábyrgðar ekki að skila sér til sveitarfélaga og líklega mun taka ákveðin tíma að útfæra þær breytingar í samráði við Úrvinnslusjóð og atvinnulífið.

Sérstök söfnun og flokkun úrgangs

Að mati sambandsins er nauðsynlegt að gera breytingar á 12. gr. frumvarpsins þar sem fjallað er um sérstaka söfnun. Líkt og komið hefur fram hér að ofan er söfnun og meðhöndlun úrgangs eitt af flóknari verkefnum sveitarfélaga þar sem þó nokkur grá svæði eru milli stjórnvalda og atvinnulífs, fjöldi útboða eiga sér stað um afmörkuð verkefni og fjárfestingar almennt taldar í tugum miljóna. Því er fyrirsjáanleiki lykilatriði þegar kemur að skipulagi söfnunar og annarrar meðhöndlunar úrgangs.

Sambandið leggur mikla áherslu á að nýtt verði svigrúm tilskipana Evrópuþingsins og ráðsins þannig að heimilt sé að safna tilteknum tegundum úrgangs saman að því tilskildu að það hamli ekki endurnotkun eða endurvinnslu í háum gæðaflokki eða annarri endurnýtingu úrgangs. Erfitt er fyrir sveitarfélög að byggja sína starfsemi og fjárfestingar upp í von um að undanþágur verði veittar, auk þess sem það yrði á valdi ráðherra að fella undanþágur úr gildi. Einnig gæti slík miðstýring í lagatexta hindrað nýsköpun í meðhöndlun úrgangs en ljóst er að nýsköpun á því sviði mun vera töluverð á næstu árum. Að mati sambandsins væri eðlilegast að það kæmi skýrt fram í lagatextanum að heimilt verði að safna úrgangsflokkum saman svo lengi sem það hamli ekki endurnotkun eða endurvinnslu. Hugsanlegt er þó að hægt sé að útfæra slíkt í reglugerð þannig að

Í stað þess að sveitarfélög sæki um undanþágu þá komi fram í reglugerð nánari umfjöllun um sérsöfnun s.s. hvaða úrgangsflokkum verði heimilt að safna saman.

Sambandið telur einnig að mikilvægt sé að fram komi í lögum um meðhöndlun úrgangs að skylt sé að sérsafna blönduðum úrgangi frá heimilum og rekstraraðilum. Sérsafna ætti blönduðum úrgangi til jafns við endurvinnsluefni til að rýra ekki gæði endurvinnslustrauma og vegna sóttvarna- og hollustuháttasjónarmiða. Jafnvel þótt breið samstaða náist og allir taki höndum saman og nái að flokka úrgang á framúrskarandi hátt mun alltaf verða eitthvað um blandaðan úrgang. Má t.d. nefna tíðavörur, einnota bleyjur og mengaðar vörur sem verða að fara í brennslu eða urðun. Nærtækt dæmi eru einnota andlitsgrímur og hanskar eða heimilisúrgangur þar sem íbúar eru í einangrun en allan úrgang frá slíkum heimilum verður að setja í blandaðan heimilisúrgang til öruggrar förgunar vegna sóttvarnasjónarmiða. Ella er hætt á að slíkur úrgangur rati í endurvinnslutunnu sem spillir hreinleika úrgangsstraumanna og vinnur á móti markmiðum um aukna endurvinnslu.

Sambandið leggur einnig til að nýtt sé svigrúm evróputilskipunarinnar þannig að eingöngu sé safnað við húsvegg blönduðu sorpi og lífúrgangi að undanskyldum garðaúrgangi. Þannig væri fullnægjandi að sérsöfnun á öðrum endurvinnslustraumum fari fram á grenndar- og söfnunarstöðvum. Einnig væri hægt að skoða að safna eingöngu plast-, pappa- og pappambúðum við húsvegg líkt og gert er í Svíþjóð en slík sérsöfnun væri þá hluti að framleiðendaábyrgð. Í dag er safnað saman plast, pappa og pappír óháð því hvort úrgangurinn sé hluti að framleiðendaábyrgð eða ekki. Slíkt veldur óþarfa álagi á vinnu á alla aðila við að greina á milli hver ber ábyrgð og kostnað við meðhöndlun úrgangs.

Sambandið telur mikilvægt að skýrar komi fram í lagatexta að ekki sé ætlunin að safna garðaúrgangi við húsvegg en samkvæmt frumvarpinu skal safna lífúrgang við húsvegg og skilgreining á lífúrgangi felur í sér garðaúrgang. Að mati sambandsins getur verið erfitt fyrir sveitarfélög að skilgreina sig frá því að safna garðaúrgangi við húsvegg þótt slíkt komi fram í greinargerð þar sem lagatextinn er skýr um söfnun við húsvegg.

Samkvæmt frumvarpinu verður óheimilt að urða eða senda til brennslu þær úrgangstegundir sem ber að sérsafna og hefur verið safnað sérstaklega nema þann úrgang sem eftir verður í kjölfar söfnunar sem hentar hvorki til endurnotkunar né endurvinnslu. Óljóst er þó í lögnum og greinargerð hver beri ábyrgð á því að meta hvort brenna eða urða megi úrgang sem hefur verið sérsafnað hjá lögaðilum og skilað er beint til brennslu eða urðunar hjá sveitarfélögum. Æskilegt er að það komi skýrt fram í lögnum eða verði til umfjöllunar í greinargerð að sá sem safnar og meðhöndlar úrgang ber ábyrgð á þessu mati en ekki brennslu- eða urðunarstaðir.

Sambandið leggur til að 12. gr. verði breytt þannig að skylt sé að safna blönduðu heimilissorpi við húsvegg en á sama tíma sé fækkað þeim flokkum sem þarf að sérsafna við húsvegg. Einnig mætti skoða að sérsöfnun við húsveg sé útfærð til samræmis við framleiðendaábyrgð. Sambandið leggur áherslu á að blöndun úrgangs sem hamli ekki hágæða endurvinnslu sé heimil eða a.m.k. útfærð í reglugerð en ekki sem undanþáguheimild. Að fram komi í lagagreininni að söfnun við húsvegg eigi ekki við um garðaúrgang og að lokum að skýrt komi fram að sá aðili er ber ábyrgð á söfnun og meðhöndlun úrgangs ber að meta hvað sé heimilt að setja í brennslu eða urðun.

Framleiðendaábyrgð

Sambandið fagnar því að aukin framleiðendaábyrgð sé fyrirhuguð sem er í samræmi við áherslur tilskipana ESB um hringrásarhagkerfið en telur þó nauðsynlegt að skýra lagatextann betur þannig að ljóst sé hvaða kostnaði sveitarfélaga framleiðendaábyrgð skal standa undir. Í dag er framleiðendaábyrgðin útfærð á þann hátt að ábyrgð framleiðenda á kostnaði við meðferð flokkaðs úrgangs á söfnunarstöð er sjaldan eða mjög óljóst að skila sér til lækkunar á kostnaði sveitarfélaga. Einnig er 3. mgr. 3. gr. laga um úrvinnslugjald túlkuð þannig að framleiðendaábyrgð skuli eingöngu standa undir kostnaði við að ná tölulegum markmiðum og því stendur framleiðendaábyrgðin ekki undir meðhöndlun úrgangs er skilar sér ekki í endurvinnslu líkt og lesa má út úr 1. mgr. sömu greinar. Sambærileg staða er uppi varðandi samning Samtaka fyrirtækja í sjávarútvegi (SFS) við Úrvinnslusjóð en SFS skilgreinir ábyrgð sína svo þröngt að sveitarfélög sitja uppi með óeðlilegt magn af veiðarfærum sem skilað er inn til urðunar eða jafnvel kostnað vegna veiðarfæra sem skilin eru eftir og enginn eigandi finnst. Fjallað er um framleiðendaábyrgð í lögum um hollustuhætti og mengunarvarnir, í lögum um meðhöndlun úrgangs og lögum um úrvinnslugjald og er því mjög

flókið að átta sig á því hver er í raun ábyrgð framleiðenda og hvort nægjanlega vel sé skilgreint í lögum um úrvinnslugjald að gjaldið skuli standa undir allri ábyrgð framleiðenda eins og hún er skilgreind á hverjum tíma í lögum um meðhöndlun úrgangs. Telur sambandið mikilvægt að ákvæði um framleiðendaábyrgð og úrvinnslugjald séu endurskoðuð með eftirfarandi að leiðarljósi:

- Tryggt sé að framleiðendaábyrgð skuli standa undir allri meðhöndlun viðkomandi vara en ekki eingöngu þeim vörum er skila sér í endurvinnslu eða eru hæf til endurvinnslu.
- Skýrt sé hvaða útgjöldum sveitarfélaga við söfnun og meðhöndlun úrvinnslugjald framleiðendaábyrgð eigi að standa undir. **(Eygerður setur inn link á umfjöllun ESB)**
- Skýrt sé hvað telst fullnægjandi fræðsla og hreinsun á rusli á víðavangi.
- Skýrt komi fram að samningar vegna svartolíu og veiðarfæra feli í sér að umræddir aðilar taki á sig alla framleiðendaábyrgð eins og hún er skilgreind í lögum á hverjum tíma, alla meðhöndlun viðkomandi úrgangs og að ná tölulegum markmiðum um endurvinnslu í samræmi við markmið stjórnvalda á hverjum tíma.
- Að sveitarfélög hafi úrræði til að bregðast við ef skilað er inn úrgangi sem ber úrvinnslugjald en í ljós kemur að það hefur ekki verið greitt og því tekur Úrvinnslusjóður ekki þátt í kostnaði við meðhöndlun úrgangs.

Sambandið vekur sérstaka athygli á því að greinargerð með umræddum ákvæðum er mjög rýr og nánast undantekningalaust vísað til evróputilskipana. Þar sem evróputilskipanir skilja aðildarríkjum eftir svigrúm við útfærslu við innleiðingu er mikilvægt að í greinargerð komi fram greinargóður og skýr texti um hvernig ábyrgð framleiðenda sé útfærð í gegnum úrvinnslugjald og Úrvinnslusjóð. Er það sérstaklega mikilvægt þar sem útfærsla framleiðendaábyrgðar í gegnum úrvinnslugjald er ólíkt útfærslum evrópusambandsríkja svo vitað sé.

Sambandið leggur til að ákvæði um framleiðendaábyrgð séu endurskoðuð og skýrð betur ásamt því að bæta við umfjöllun í greinargerð til lögskýringa. Nánari umfjöllun um einstaka greinar má sjá hér að neðan.

Breytt innheimta fyrir meðhöndlun úrgangs

Í 16. gr. frumvarpsins er fjallað um gjald fyrir meðhöndlun úrgangs. Þar kemur fram að skylt sé að innheimta gjald sem næst raunkostnaði við viðkomandi þjónustu, svo sem með því að miða gjaldið við magn úrgangs, gerð úrgangs, losunartíðni, frágang úrgangs og aðra þætti sem áhrif hafa á kostnað við meðhöndlun úrgangs viðkomandi aðila. „Borgaðu þegar þú hendir” verklag við innheimtu fyrir meðhöndlun úrgangs er gott dæmi um notkun hagrænna hvata til að draga úr myndun úrgangs og auka endurnotkun og endurvinnslu. Ljóst er að þessar hugmyndir munu gjörbreyta gjaldheimtu margra sveitarfélaga miðað við það sem er í dag þar sem sveitarfélög innheimta flest fast gjald á hvert heimili. Jafnframt mun þetta í einhverjum tilfellum breyta fyrirkomulagi söfnunar, rekstri móttökustöðva og jafnvel urðunarstaða.

Það er helst þrennt sem taka þarf tillit til við innleiðingu slíks fyrirkomulags að mati sambandsins. Í fyrsta lagi að sveitarfélög hafi nægjanlegan tíma til að undirbúa breytinguna eins og áður hefur komið fram. Í öðru lagi að sveitarfélög hafi svigrúm til að útfæra innheimtuna eftir því sem hentar á hverjum stað, s.s. að miða hvort sem er við rúmmál eða þyngd úrgangsins. Í þriðja lagi að sveitarfélög hafi heimild til að haga innheimtu þannig að hluti gjaldsins sé breytilegur eftir magni og tegund úrgangs og að hluti sé fast gjald. Fast gjald yrði innheimt í þeim tilfellum þegar ógerlegt er að miða við fyrrgreinda þætti og má sem dæmi hugsa sér að kostnaður við kynningarátök og rekstur ómannaðra stöðva, s.s. grenndarstöðva, sé áfram innheimt sem fast gjald á fasteignaeiningu. Jafnframt þyrfti að vera svigrúm til að innheimta fast gjald í þeim tilfellum sem sýnt þykir að breytilegt gjald myndi vinna á móti almennum markmiðum laganna. Má þar nefna söfnun sóttmengaðs úrgangs og dýrahæja þar sem meðhöndlunin er á forsendum almannaheilla og hollustuháttasjónarmið vega þyngra en sjónarmið endurnotkunar og endurvinnslu.

Að mati sambandsins er mikilvægt að taka einnig fram að heimilt sé að taka tillit til umhverfisáhrifa við ákvörðun gjalds. Í dag er oft ódýrast í krónum talið að setja úrgang í brennslu eða urðun en slíkt er alls ekki umhverfisvænt. Ef heimilt er að taka tillit til umhverfisáhrifa við ákvörðun gjalds geta sveitarfélög hvatt til aukinnar endurvinnslu með því að hækka gjald fyrir blandaðan úrgang en á

móti lækkað kostnað þeirra sem nýta sér endurvinnslulát. Mun því heildarinnheimta sveitarfélagsins vera sem næst raunkostnaði líkt og lagt er upp með en jákvæður hvati kominn til íbúa til að flokka sem mest.

Sambandið leggur til að 16. gr. verði breytt þannig að heimilt er að taka tillit til umhverfisáhrifa við ákvörðun gjalds.

Skilagjald á ökutæki

Lagt er til að greiða skuli 20.000 kr. hverjum þeim sem afhendir gjaldskylt ökutæki til móttökustöðvar til endurnýtingar eða endanlegrar förgunar, enda hafi ökutækið verið afskráð og skilagjald eiganda greitt a.m.k. einu sinni af viðkomandi ökutæki. Sambandið telur mikilvægt að stjórnvöld er hafa heimild til þess að fjarlægja ökutæki og koma þeim til úrvinnslu geti fengið viðkomandi gjald greitt upp í kostnað við að fjarlægja ökutækið. Í dag er útfærslan þannig að ómögulegt hefur verið fyrir sveitarfélög að fá gjaldið greitt beint til sín (eða viðkomandi heilbrigðiseftirlits) þar sem **reglugerð** tilgreinir eingöngu eigendur og erfiðlega hefur gengið að fá ökutæki afskráð þar sem ekki næst í skráðan eiganda. Ástæður fyrir því geta verið t.d. að eigandi sé erlendis ríkisborgari sem fluttur er úr landi eða engin eigandi er skráður. Sambandið óskar einnig eftir því að innleidd verði flutningsjöfnuður á úrvinnslu bifreiða en flutningsjöfnuður hjá Úrvinnslusjóði hefur tryggt jöfn tækifæri til endurvinnslu um allt land. Að auki er lagt til að skilagjaldið verði hækkað en í dag stendur gjaldið ekki undir þeim kostnaði að koma ökutæki á móttökustöð og er því ekki nægjanlegur hvati fyrir eigendur ökutækja til að skila ökutækjum til móttökustöðva.

Er því lagt til að ákvæðinu sé breytt á þann veg að eigendur ökutækja eða stjórnvöld er hafa heimild til að fjarlægja ökutæki, sé heimilt að afhenda gjaldskylt ökutæki til móttökustöðvar til endurnýtingar eða endanlegrar förgunar. Einnig er lagt til að ákvæðinu sé breytt þannig að Úrvinnslusjóði sé skylt að greiða flutningsjöfnuð og að skilagjaldið verði hækkað svo það nái utan um útlagðan kostnað við að koma ökutæki á móttökustöð.

Kostnaðarmat

Frumvarpið mun hafa umtalsverð fjárhagsleg áhrif fyrir sveitarfélög, íbúa þeirra og fyrirtæki. Hve mikil áhrifin verða mun m.a. velta á viðbrögðum við þeim ábendingum sem fram koma í umsögninni.

Framundan er samtal milli umhverfis- og auðlindaráðuneytis og sambandsins um verklag við gerð kostnaðarmats frumvarpsins og stefnu í úrgangsmálum. Af hálfu sambandsins er lögð áhersla á að lagt verði mat á kostnaðaráhrif mismunandi útfærslu sérsöfnunar, breytingar á fyrirkomulagi gjaldtöku fyrir söfnun og meðhöndlun úrgangs og umfang og útfærslu framleiðendaábyrgðar. Einnig getur sá tími sem veittur er til þess að innleiða breytingar skipt verulegu máli við mat á fjárhagslegum áhrifum. Jafnframt er mikilvægt að við innleiðingu og framkvæmd laganna fari fram vöktun á því hvort markmið laganna og vænt kostnaðaráhrif gangi eftir.

Athugasemdir við einstaka greinar

Athugasemd við 2. gr.

Helstu athugasemdir hérna eru að tryggja þarf að í ábyrgðinni felist að fjármagna „alla meðhöndlun úrgangsins í kjölfar söfnunar“. Vantar miklu betri umfjöllun í greinargerð hver skilgreinir kostnað sem á að vera undir þessu – vísa til vinnu ESB sem Eygerður nefndi

Tryggja að notuð sé skilgreining ESB á veiðarfærum en ekki bara „veiðarfæri úr plasti“ og að framleiðendaábyrgðin nær utan um alla hluta veiðarfæra er innihalda plast en ekki bara plasthlutann.

sveigjanlegt efni eða sveigjanlegt efni úr plasti

Athugasemd við 6. gr.

Setja hér texta um að sérstök söfnun eigi að vera skilgreind í samræmi við textann í evróputilskipun – þ.e.a.s. sérstök söfnun þar sem efnun er haldið aðskildum á einhverjum tímapunkti (sjá hvort það gangi upp – annars vísa til þess í 12. gr.)

Athugasemd við 8. gr.

Sveitarstjórn ber ábyrgð á að tölulegum markmiðum um endurvinnslu og aðra nýtingu er náð í sveitarfélaginu = gera athugasemd við þetta þar sem þetta er að mörgu leyti óframkvæmanlegt þar sem slíkt skilar sér í lakari þjónustu innan sorpsamlaga (höfuðborgarsvæðið má skila hvar sem er – Suðurnesjamenn skila hvar sem er) gæti leitt til þess að samstarf og samnýting t.d. stærri söfnunarstöðva er hætt. Gerir líka erfitt fyrir að vera með ómannaðar stöðvar þar sem spyrja þarf um lögheimili úrgangs við skil. Má ekki tengja þetta við svæðisáætlanir? Þau sveitarfélög sem gera svæðisáætlun saman ber að ná markmiðum saman?

Athugasemd við 10. gr. Sérstök söfnun og flokkun úrgangs

Greinin eins og hún er í frumvarpinu:

Sérstök söfnun og flokkun úrgangs.

Koma skal upp sérstakri söfnun á heimilisúrgangi þar sem það er nauðsynlegt til að uppfylla ákvæði 1. mgr. 11. gr. og koma í veg fyrir að úrgangur blandist öðrum úrgangi eða öðrum efniviði með aðra eiginleika. Sérstök söfnun skal vera á a.m.k. eftirfarandi úrgangstegundum: pappír og pappa, málmum, plasti, gleri, lífúrgangi, textíl og spilliefnum. Heimajarðgerð er þó heimil sem og söfnun lífúrgangs með öðrum úrgangi að ákveðnum skilyrðum uppfylltum, sbr. 1. mgr. 9. gr. og 2. mgr. 57. gr. Sérstök söfnun á pappír og pappa, plasti og lífúrgangi skal fara fram á sem aðgengilegastan hátt við íbúðarhús og hjá lögaðilum í þéttbýli. Söfnunin skal fara fram innan lóðar viðkomandi íbúðarhúss eða lögaðila. Sveitarfélögum er heimilt að uppfylla skyldu til sérstakrar söfnunar á gleri, málmum og textíl með söfnun í grenndargáma, að því tilskildu að það fyrirkomulag söfnunar stuðli að því að markmiðum laga þessara og reglugerða sem sett eru samkvæmt þeim verði náð, sbr. 1. mgr. 8. gr. Sérstök söfnun á spilliefnum skal fara fram í nærumhverfi íbúa. Sveitarfélög skulu útfæra nánara fyrirkomulag sérstakrar söfnunar í samþykkt um meðhöndlun úrgangs.

Ráðherra er heimilt, að fenginni umsögn Umhverfisstofnunar, að veita undanþágu frá framangreindum ákvæðum um sérstaka söfnun að uppfylltum eftirfarandi skilyrðum, ásamt nánari skilyrðum sem ráðherra er heimilt að setja í reglugerð, sbr. 43. gr.:

- a. Blönduð söfnun tiltekinna tegunda úrgangs hefur ekki áhrif á möguleika til endurnýtingar þeirra úrgangstegunda,
- b. sérstök söfnun skilar ekki bestri heildarniðurstöðu fyrir umhverfið,
- c. sérstök söfnun er ekki tæknilega möguleg, eða
- d. sérstök söfnun myndi hafa í för með sér óhóflegan kostnað.

Einstaklingum og lögaðilum er skylt að flokka heimilisúrgang í samræmi við ákvæði 1. mgr.

Við meðhöndlun úrgangs skal notast við samræmdar merkingar fyrir a.m.k. eftirfarandi úrgangstegundir: pappír og pappa, málma, plast, gler, lífúrgang, textíl og spilliefni, sbr. nánari ákvæði í reglugerð sem ráðherra er heimilt að setja, sbr. 43. gr.

Rekstraráðilum er skylt er að flokka rekstrarúrgang í samræmi við 1. mgr. 11. gr. Byggingar- og niðurrifsúrgangur skal flokkaður í a.m.k. eftirfarandi flokka: spilliefni, timbur, steinefni, málm, gler, plast og gifs.

Hvorki er heimilt að urða né senda til brennslu þær úrgangstegundir sem tilgreindar eru í 1. mgr. og hefur verið safnað sérstaklega, nema þann úrgang sem eftir verður í kjölfar söfnunar

sem hentar hvorki til endurnotkunar né endurvinnslu og brennsla eða eftir atvikum urðun er sá kostur sem skilar bestri heildarniðurstöðu fyrir umhverfið, sbr. 7. gr.

Sambandið óskar eftir því að betur sé útfært í greininni hver ber ábyrgð á eftirliti með flokkun byggingar- og niðurrifsúrgangs en ótækt er að slíkt eftirliti eigi sér stað þegar aðilar mæta með úrgang á söfnunarstöð sveitarfélaga. Einnig þarf að vera skýrar hvort sveitarfélög beri ábyrgð á söfnun við húsvegg hjá rekstraraðilum en í dag bera sveitarfélög eingöngu ábyrgð á söfnun til heimila.

14. gr. Töluleg markmið og viðmiðanir

Setja hér inn texta að hér þurfi að útfæra ákvæðið betur með hliðsjón að framleiðendaábyrgð – hvort ber úrvinnslusjóður/framleiðendur ábyrgðina eða sveitarfélög?

16. gr. Gjald fyrir meðhöndlun úrgangs

Sjá umfjöllun hér að ofan – legg til að við gerum tillögu að nýrri grein

18. gr. Lágmarkskröfur varðandi framlengda framleiðendaábyrgð

Sjá umfjöllun hér að ofan – legg til að við gerum tillögu að nýrri grein

25. gr. Lífrænn úrgangur

Skoða hvort það þurfi að gera athugasemd við þessa grein ef sérsöfnun lífúrgangs er breytt samkvæmt 10. gr.

30. gr. Almennt um gjaldtöku

Hér vantar að skilgreina mun betur hvað er átt við með að úrvinnslugjald standi undir kostnaði við söfnun „eftir atvikum“. Einnig þarf að vísa hér betur til ákvæða um framleiðendaábyrgð í lögum um meðhöndlun úrgangs þannig að alveg skýrt sé að úrvinnslugjald skal standa undir öllu því sem kemur fram í þeim lögum að framleiðendaábyrgð skuli standa undir – hættulegt að telja upp á báðum stöðum með mismunandi orðalagi og mismunandi túlkun.

Hvernig á að endurvinna viðarumbúðir þegar þeim er ekki safnað sérstaklega?

Breyta orðalagi þar sem fram kemur að úrvinnslugjald skuli standa undir meðhöndlun alls úrgangs er hefur úrvinnslugjald ásamt því að ná tölulegum markmiðum. Hér þarf að laga greinargerð

32. gr. Skilagjald á ökutæki

Vísa til umfjöllunar að ofan – gera tillögu að nýjum texta

35. gr. Úrvinnslugjald á aðrar vörur

Vísa hér til umfjöllunar að ofan – helst gera tillögu að nýjum texta

úrvinnslugjald á allan hluta veiðarfæra ekki bara plast. Mun skýrar hvað á að vera inn í samningi SFS við úrvinnslusjóð og vísa til þess að uppfylla þarf framleiðendaábyrgð – gera tillögu að texta (sjá hér fyrir ofan umfjöllun)

Viðbætur sem óskað er eftir

9. gr. laga um meðhöndlun úrgangs

Breyta 9. gr. laga um meðhöndlun úrgangs þannig að skyldur „framleiðenda og innflytjenda“ úrgangs til að endurnýta eða farga falli ekki niður – þannig getur t.d. frauðplastið á höfn fallið þar undir og hægt

að hafa beint samband við framleiðenda/innflytjenda og láta hann borga fyrir endurvinnslu (góðan texta í greinargerð nauðsynlegt).

2. mgr. 44. gr. laga um meðhöndlun úrgangs Skyldur sveitarfélaga varðandi raf- og rafeindatækjaúrgang

Ættu sveitarfélög ekki að fá greitt úr framleiðendaábyrgð fyrir að veita leiðbeiningar um hvernig ber að flokka raf- og rafeindatækjaúrgang og skila honum til söfnunarstöðva? Af hverju er þetta ekki undir framleiðendaábyrgð? Hver borgar?

48. gr. laga um meðhöndlun úrgangs Hlutverk framleiðenda og innflytjenda raf- og rafeindatækja breyta þannig að framleiðendaábyrgð borgi geymslu, meðhöndlun og fræðslu á söfnunarstöðvum sveitarfélaga.

10. gr. a í lögum um úrvinnslugjald. Endurgreiðsla úrvinnslugjalds vegna útflutnings.

Hér þarf að koma skýrar fram að ef vara fellur til sem úrgangur hér á landi og ekki var greitt úrvinnslugjald þar sem varan átti að vera flutt úr landi skal framleiðandi/notandi vörunnar greiða fyrir bestu mögulegu meðhöndlun (endurvinnslu ef hægt er – annars aðra meðhöndlun)

Að lokum

Sambandið telur mikilvægt að tekið sé tillit til ofangreindra athugasemda svo ríki og sveitarfélög geti sameinast um betri árangur í meðhöndlun úrgangs. Sambandið óskar eftir fundi með ráðuneytinu til að fylgja eftir umsögn þessari.

Virðingarfyllt

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Karl Björnsson
framkvæmdastjóri